

Artikel publiek

Pneumokokkenprik ouderen najaar 2020

Elk jaar krijgen 10.000 mensen in Nederland een ernstige pneumokokkenziekte waarvoor opname in het ziekenhuis nodig is. Hiervan worden jaarlijks ongeveer 6.000 mensen van 60+ opgenomen in het ziekenhuis. Van hen overlijden ongeveer 900 personen. Ouderen worden sneller en erger ziek pneumokokken. Daarom krijgt iedereen die geboren is tussen 1941 en 1947 een uitnodiging van de huisarts voor een gratis pneumokokkenprik in het najaar van 2020.

Vaccinatie voor ouderen van 73 tot en met 79 jaar in najaar 2020

De Gezondheidsraad adviseerde in 2018 om mensen van 60 tot en met 75 jaar om de 5 jaar uit te nodigen voor een pneumokokkenprik (dat is op 60, 65, 70 en 75 jarige leeftijd). De prik werkt 5 jaar en biedt daardoor tot 80 jaar bescherming.

Naar aanleiding van COVID-19 (coronavirus) schrijft de Gezondheidsraad in april 2020 dat mensen van 70 jaar en ouder sneller en erger ziek worden van zowel pneumokokkeninfecties als van COVID-19. Tegen COVID-19 is nog geen vaccin beschikbaar. Met een pneumokokkenprik wordt deze kwetsbare groep minder ziek door pneumokokken. Hiermee kunnen zij zo goed mogelijk worden beschermd. Daarnaast kan op die manier wellicht ook de druk op de zorg zo klein mogelijk worden gehouden. Daarom en op basis van beschikbare vaccins ontvangen ouderen van 73 tot en met 79 jaar (d.w.z. iedereen geboren tussen 1941 en 1947) een uitnodiging voor de pneumokokkenprik in het najaar van 2020.

Pneumokokken en pneumokokkenziekte

Pneumokokken zijn bacteriën. Er bestaan meer dan 90 verschillende type pneumokokken. Iedereen kan een pneumokokkenbacterie bij zich dragen zonder er ziek van te zijn. De pneumokokkenbacterie kan in de neus- en keelholte zitten. Door niezen en hoesten komt de bacterie in de lucht. Mensen met minder weerstand kunnen besmet raken en ziek worden door pneumokokken. Ook door direct contact, bijvoorbeeld zoenen, kan iemand besmet raken.

Pneumokokkenziekte is een verzamelnaam voor een aantal ziekten die door pneumokokkenbacteriën worden veroorzaakt. Mensen die ziek worden kunnen bijvoorbeeld een (ernstige) longontsteking, bloedvergiftiging of een hersenvliesontsteking krijgen. Volwassenen die ouder zijn dan 60 krijgen meestal longontsteking. Jonge kinderen krijgen meestal oorontsteking, hersenvliesontsteking of bloedvergiftiging. Mensen met een ernstige pneumokokkenziekte worden opgenomen in het ziekenhuis.

De meeste mensen worden weer beter nadat ze een pneumokokkenziekte hebben gehad. Maar je kunt er ook aan overlijden. Ook als iemand is genezen van een pneumokokkenziekte, kan diegene gezondheidsklachten blijven houden. Zoals hart- en/of longproblemen.

Vaccinatie tegen pneumokokken

Oudere mensen en jonge kinderen lopen het meeste risico ziek te worden van een pneumokokkenbacterie. Vaccinatie is de beste manier om je te beschermen tegen pneumokokken. Kinderen onder de twee jaar krijgen daarom al jaren via het

Rijksvaccinatieprogramma een pneumokokkenvaccinatie. Deze vaccinatie beschermt tegen 10 soorten typen van de pneumokokkenbacterie.

De pneumokokkenprik voor ouderen beschermt tegen de 23 typen van de pneumokokkenbacterie die het meest voorkomen bij volwassenen. Deze 23 typen veroorzaken ruim 80% van alle gevallen van pneumokokkenziekte bij mensen van 60 jaar en ouder. Van de 6.000 mensen van 60 jaar en ouder die jaarlijks worden opgenomen, kan de pneumokokkenprik 800 ziekenhuisopnames en 120 sterfgevallen per jaar voorkomen.

Ook COVID-19 patiënten met longschade vallen onder medische risicogroep

Sommige ziekten verminderen de afweer. Mensen met deze ziekten, zoals mensen zonder milt of sikkelcelziekte, hebben een hogere kans op pneumokokkenziekte. Deze mensen hebben een medische indicatie en krijgen al een pneumokokkenprik. Dit gebeurt in overleg met hun medisch specialist of huisarts. De Gezondheidsraad adviseert nu ook om mensen die COVID-19 hebben gehad en daardoor longschade hebben opgelopen voorlopig toe te voegen als medische risicogroep. Zij komen in aanmerking voor de pneumokokkenprik en krijgen dit op dezelfde manier aangeboden als andere mensen met een medische indicatie. Zij worden dus niet via het programma uitgenodigd door hun huisarts.

Griepvaccinatie en pneumokokkenprik

De pneumokokkenprik wordt in dezelfde periode gegeven als de griepvaccinatie. De huisarts verstuurt de uitnodigingen in het najaar. Afhankelijk van hoe het vaccinatieprogramma is georganiseerd, worden de 2 prikken tegelijk gegeven of op twee verschillende momenten.

Bijwerkingen

De pneumokokkenprik kan op de eerste dag wat pijn, roodheid of een lichte zwelling geven op de plaats van de prik. Dit gaat binnen een tot twee dagen vanzelf over. Het is een normale reactie van het lichaam en ontstaat doordat het lichaam bezig is met het opbouwen van afweer. De reacties zijn een signaal dat het vaccin werkt. De pneumokokkenprik kan iets meer last geven op de plaats van de prik dan de griepvaccinatie. Als u tegelijk met de pneumokokkenprik een griepvaccinatie heeft gehad, is het dus normaal dat de plek van de pneumokokkenprik wat pijnlijker aanvoelt. Er zijn geen extra bijwerkingen als u de prikken tegelijk krijgt. Ernstige bijwerkingen, zoals een ernstige allergische reactie, komen zelden voor.

Veilig vaccin

Het pneumokokkenvaccin wordt al vanaf 1983 gebruikt. Ook in het buitenland is al veel ervaring met de pneumokokkenprik voor volwassenen. Net als alle andere vaccins is het pneumokokkenvaccin uitgebreid getest op veiligheid volgens strenge internationale eisen en veilig bevonden. Een vaccin kan pas geregistreerd en gebruikt worden in Nederland als er uitgebreid onderzoek is gedaan.

Vaccineren en coronamaatregelen

De (huis)artsen houden bij het vaccineren rekening met de geldende coronamaatregelen. De (huis)arts zorgt ervoor dat alle aanwezige patiënten en zorgverleners zoveel mogelijk 1,5 meter afstand houden, met uitzondering van het moment van vaccinatie.

In een kader

- De pneumokokkenprik verkleint de kans op het krijgen van een pneumokokkenziekte.
- Jaarlijks worden rond de 6.000 mensen van 60 jaar en ouder opgenomen met een pneumokokkenziekte. Hiervan overlijden 900 mensen. De pneumokokkenprik kan bij mensen van 60 jaar en ouder, ongeveer 800 ziekenhuisopnames en 120 sterfgevallen per jaar voorkomen.
- Na een pneumokokkenprik is de kans om te overlijden door een ernstige pneumokokkenziekte kleiner.
- De pneumokokkenprik geeft weinig en vooral milde bijwerkingen.
- Een pneumokokkenprik is niet verplicht. Mensen kiezen zelf om wel of niet van het aanbod gebruik te maken.

Voor meer informatie:

www.rivm.nl/pneumokokken

www.thuisarts.nl/pneumokokken

Noot voor de redactie:

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Neeltje van Urk, communicatie adviseur RIVM,
neeltje.van.urk@rivm.nl / 06 - 205 79 928